

MEMORIALISTICĂ

Ion DUMITRESCU

„Filele mele de calendar“

Luni 18 ianuarie 1988

Brăiloiu povestea că i-a fluierat cândva lui Drăgoi o melodie populară.

“ - No, că măi țâcurește-o o dată !”

A țâcurit-o înc-o dată.

“ - Necunoscută chiar mie.” - a conchis Drăgoi...

Mi-o amintesc citind *Marcel Mihalovici - Amintiri despre Enescu, Brâncuși și alți prieteni*, volum scos în 1987 de Valeriu Râpeanu, la Editura Eminescu. O carte bună de citit pentru toată lumea. Mă interesează. Deși credeam că sunt în posesia celor mai multe povestite de Marcel Mihalovici, găsesc încă “necunoscute chiar mie”. În schimb eu știu și altele, care lipsesc din carte.

În 225 de pagini editorul prezintă, după o introducere și o notă asupra ediției, trei interviuri cu Marcel Mihalovici despre George Enescu, apoi un articol și o alocuțiune ținută la sediul UNESCO din Paris, cu ocazia centenarului din 1981. Despre Brâncuși prezintă un interviu cu Argintescu-Amza și o selecție din corespondența cu Barbu Brezianu. Continuă apoi cu diverse articole și încheie cu 20 de *Mărturii*, privind biografia și activitatea compozitorului.

Deși interesul inițial scade pe parcurs din cauza repetărilor care survin în materialele prezentate, volumul păstrează valoarea unui document inedit. Atât datele despre George Enescu și Brâncuși, cât și cele despre Mihalovici se constituie în fragmente dintr-o istorie mărunță, cu implicații în epocă, pe o perioadă cuprinsă între 1919 și 1985. Nu numai pentru cei care cunosc prea puțin pe Enescu și pe Brâncuși, sau și mai puțin pe Mihalovici, dar și pentru cei avizați, lectura prezintă, pe lângă o reală valoare documentară, un farmec de narațiune care încântă. Valeriu Râpeanu nu e muzician, dar împlinește o treabă care se cerea făcută de muzicologii noștri. E un spirit iscoditor, un animator entuziast, un cultural neastâmpărat, dornic să-și spună cuvântul în cât mai multe domenii. În privința asta i-aș propune un predecesor în Petru Comarnescu, de care amintindu-mi cu ocazia de față, îi omagiez memoria. Intervențiile sale, ținând de reportaj, de publicistică - desigur, într-o ținută selectă - trebuie interpretate ca achiziții valabile, de care domeniile respective nu pot decât să profite.

În cazul de față, aportul e benefic nu numai pentru Enescu, Brâncuși sau Marcel Mihalovici - compozitorul român care și-a desfășurat activitatea departe de țară, rămânând legat de ea -, e folositor pentru întreaga noastră istoriografie muzicală, care zi de zi se îmbogățește, își luminează cotloanele. Gestul lui Valeriu

Râpeanu e laolaltă un început și o invitație spre mai departe, fiindcă bunul Cip merită mai mult.

*

Eu am avut cu Marcel Mihalovici strânse legături de prietenie. Amicizia a început spontan în 1956 și-a rămas până la sfârșit într-o permanentă lună de miere, cu toată depărtarea și diferența de vârstă.

Până atunci auzisem prea puține lucruri unul despre celălalt. În țară nu mai venise de mult timp; în perioada războiului, păcatele discriminării rasiale îl ținuseră departe de programele concertelor și emisiunilor de radio; cu Alfred Alessandrescu pierduse legătura, Jora trecea la rându-i printr-un prelungit purgatoriu. În martie 1954, la prima ședință de Comitet pe care am prezidat-o în calitate de Secretar al Uniunii Compozitorilor, George Enescu, Stan Golestan și Marcel Mihalovici au fost reprimiți membri. Împreună cu Ionel Perlea și Dinu Lipatti, fuseseră excluși în 1949, de Matei Socor. Între timp Lipatti murise în Elveția, Perlea rătăcea în America, Jora fusese reabilitat, Uniunea pornea pieptiș. În aprilie 1956, cu Jora, Alfred Alessandrescu, Silvestri, Alfred Mendelsohn și Romeo Drăghici descindeam la Paris, pentru a organiza comemorarea unui an de la moartea lui George Enescu și a asista la reprezentarea Oedip-ului, la Bruxelles. Eram primii muzicieni români care, după război, călătoream în Occident.

Mihalovici ne-a luat în primire și nu ne-a părăsit decât la plecare. Am descoperit de la prima întâlnire un om sincer, afabil, reconfortant - cum mi-au plăcut întotdeauna oamenii. Cercului de prieteni, care pe-atunci se lărgea, îi adăugam încă unul. Numai că intervenea distanța, fiindcă mult aș fi avut nevoie și de el, în București!

De a doua zi eram prieteni: "Cip și Ion" am pornit să răscolim Parisul. Eu eram dornic să-l cunosc, el era bucuros să mi-l arate. Simțea nevoia să vorbească românește, să-și amintească, să povestească, să-mi fie ghid muzical, plastic, istoric, urbanist, sociolog, economist, gastronom... La rândul meu m-am dovedit ucenic docil, receptiv, diligent. Își găsisse omul căruia să-i transmită entuziasmul pentru urbea pe care o-ndrăgea de-aproape patruzeci de ani. Pentru că Mihalovici cunoștea și iubea Parisul cu inepuizabilă frenezie și candoare de-adolescent, și mi le transmitea cu dărnicie. Alături de el descopeream lucruri pe care doar le-nchipuisem, și la fiecare descoperire se bucura de bucuria mea.

Cu ceilalți din grup nu ne întâlneam decât la masă, ori seara la concerte și spectacole, unde Mihalovici ne însoțea. Când nu mâncam cu toții, poposeam amândoi în vreun bistrou știut de el. Era meșter la furculiță și priceput la pahar. Îi plăcea să dizerteze despre fiecare crustaceu, măduvă de palmier, sos, despre mereu alte vinuri care făceau onorurile meselor: rozeuri la belone, roșii la biftec, albe oricând. Nu ne despărțeam fără să programăm noua escapadă. Mi se părea că Parisul e o veche cunoștință, un oraș în care mai trăisem, care m-a adoptat, care-mi zâmbește. O terasă de cafea, un restaurant, un patron, un garson, un librar, un vânzător de jurnale se-ntreceau să-mi fie agreabili.

Amicul meu era om cu program și tabieturi: scularea de dimineață, două ore de corespondență, patru de compoziție, masă, un ceas de somn și iar

compoziție. Seara, lectură, dacă nu avea altceva de făcut. Adorabila "Dame Monique" era cea mai catifelată, cea mai puțin incomodantă dintre soții. Nu se amesteca, zâmbea întotdeauna, plutea în lumea ei muzicală. Zbura din oraș în oraș, în lungi turnee, și se oprea în Paris doar ca să se odihnească sau să studieze.

Correspondența devenise pentru el o datorie profesională. Îi plăcea să corespundeze cum îi plăcea să vorbească ori să compună. Epistola era mijlocul de a întreține legături cu prietenii și de a face chiar puțină muzicologie. După o pagină-două intra în autobiografie: ce-a mai compus, unde a fost cântat, unde a fost tipărit, pe unde a voiajat, ce proiecte are, câte ceva despre activitatea Monicăi. Din corespondență i se poate întocmi o catagrafie a activității muzicale. Scrie din fuga condeiului, întortocheat, adevărate hieroglife, pentru care, ca să le descifrez, întreprindeam muncă de Champollion.

*

Mihalovici a fost, și a rămas până la sfârșit, un pătimaș al partiturii. Procesul de creație intrase în obișnuința cotidiană, devenise o necesitate, o îndeletnicire obligatorie, fără de care nu putea trăi. Chiar când Monique era acasă și studia, nu se simțea deranjată. Lângă măsuța lui, își vedea de treabă. Pe timp prielnic, muta un scaun în *Tuileries*, lângă *Place de la Concorde*, pe terasa de unde conciergele numărau capetele care cădeau în coșul lui Sanson. Cu partitura pe genunchi, de-abia ridica din când în când ochii peste larma din piață. Comenzi, necomenzi, opusurile lui, totalizând o producție abundentă în toate genurile, simfonice, camerale, instrumentale, vocale, reprezintă o contribuție adusă muzicii în general, fără nuanțe de grup sau apartenență la un curent sau la o școală. Nu l-aș putea anexa nici muzicii franceze, nici celei românești. De altfel, în lungile noastre peripluri, nu făceam niciodată estetică, nu aduceam vorba de propriile opere. El auzise prea puțină muzică de mine, eu cunoșteam o parte din lucrările lui. Îi plăcea *Preludiul simfonic*. Ori de câte ori telefona pentru o aniversare sau onomastică, îmi repeta:

"- Admirabil *Preludiul tău*, dar ți-am mai spus: trage-i o *Fugă!*..."

*

Din programul zilnic nu ieșea ușor. Liber profesionist, își impusese o disciplină de lucru pe care o respecta. Cu mine se manifesta însă ca un ștregar, care de-abia așteaptă să schimbe caietul de dictando cu mingea, pe trotuar. Două săptămâni cât am rămas atunci la Paris și-a uitat programul propriu pentru cel comun, pe care de dimineața până noaptea târziu îl împlineam cu însuflețire.

Ziua se lungise, Parisul înverzea și înflorea, meteorologia ne era favorabilă. Am început cu *Rue du Dragon*, unde locuia de mulți ani. E vorba de dragonul Sfintei Margareta, un draco-volans, pe care cu semnul crucii l-a ucis. Se afla pe prontospiciul unui portal acum dispărut. E o stradă îngustă, între bulevardul *Saint-Germain* și *Carrefour de la Croix-Rouge*, o piațetă în care își dau întâlnire străzi cu nume pitorești: *Grenelle*, *Cherche-Midi*, *du Four*, *Saints Pères*, *Vieux*

Colombier... "Le Noble Faubourg" e unul din cartierele vechi ale Parisului, păstrat aproape intact. Biserici, librării, edituri, cafenele celebre - Bernard Palissy, Boileau, Diderot, Hugo, Alphonse Daudet, Apollinaire, Sartre. Numărul 15 era un imobil vetust, cu feronerie la balcoane, portal în stradă, scară de lemn "cântătoare" - zicea el, traducând pe "grinçant" -, un mini-apartament la ultimul etaj, zgârcit cu locatarii, pianul Monicăi, tablouri, cărți, mobilă sumară, pachete de manuscrise - o dulce boemă, care se poartă la Paris.

Au venit apoi la rând Sena cu cheiurile, podurile, buchiniștii, cloșarzii, traversarea în *bateau-mouche*, *Cartierul Latin*, *Sorbona*, *Ile de la Cité*, *Conciergerie*, *Sainte Chapelle*. La *Notre Dame* am urcat pe marea galerie, printre himere, și am asistat la o dispută teologică în latinește, ca pe vremea lui Abelard.

Am vizitat *Jeu de Paume*, de câte ori *Luvrul* din subsoluri până-n pod. Gioconda fusese agreată de curând, *Venus de Millo* era asaltată de englezoaice bătrâne, care-o bârfeau. Am parcurs marile bulevarde, de la *Madeleine* până-n *Place de la Bastille* și *Champs-Élysées*, până la *Arcul de Triumf*, pe care, dintr-o fobie comună pentru ascensor, l-am urcat cu piciorul, ca și *Tour Eiffel* sau *Sacré Coeur*, până sus, lângă *Savojarde*...

Au urmat aleile *Louembourg*-ului, *Pantheonul*, *Domul Invalizilor*, mormântul lui Napoleon și sicriul ducelui de Reichstadt, *Pont des Arts* și *Institutul* - invitați la o ceremonie sub Cupolă, Auric cu sabie și panaș...

La un răsărit de soare ne-am întâlnit în hale, o seară am petrecut-o în Montmartre. Am terminat noaptea *Au lapin agil*, cântând în cor cu șansonierii și musafirii... Am petrecut și în Montparnasse o altă seară, împărțită între Rotonde, Coupole și Dôme, unde l-am întâlnit pe Chagall...

Am ajuns la Saint-Denis, cu King - englezul Irinei Codreanu, sculptorița, mare amator de armagnac și flageolette -, la volanul mașinii lui preistorice, și ne-am întors în zig-zag, din trotuar în trotuar, fără să ne-ntrebe nimeni cine suntem și de unde venim. Când mi-am scrântit piciorul, lângă *Gare Saint-Lazare*, mi-a adus pe Lizica, cealaltă Codreancă, fostă dansatoare, care, după un masaj și-un descântec, mi-a relaxat entorsa.

Am colindat cimitirele *Montmartre*, *Montparnasse*, *Passy*, până și cimitirul din *La Jatte*, după Polaire, cățaua lui Brâncuși. În *Père-Lachaise* am rămas o dimineață întregă, cu un popas sus, lângă Capelă, la George Enescu. Am fost cu toții la Operă, la concerte, la *Moulin Rouge*, la Bobino, la ospățul lui Brăiloiu cu "fructe de mare", am organizat incinerarea lui Stan Golestan. La recepția oferită de Ambasada Română au fost invitați Florent Schmitt, Auric, Nadia Boulanger, Jolivet, Poulenc, Sauguet, Tony Aubin, Dutilleux, Bondeville, Serge Lifar, Cocteau, Marchizul de Gontaud-Biron...

1956 a fost începutul, fiindcă în următoarele popasuri pariziene, unele destul de lungi, am continuat cu același entuziasm. Când în 1972 am participat în

juriul Concursului Cziffra, la Versailles, Mihalovici mă vizita. N-am lăsat colț de parc, de palat, de Trianon neumblat...

*

Cartea lui Valeriu Râpeanu văd că se menține în atenția presei. Săptămâna aruncă o săgeată în direcția unei replici a lui Marcel Mihalovici, referitoare la *Coloana infinită*, care după opinia exegeților noștri e de inspirație populară, "din porțile țărănești". Așa s-a hotărât, așa trebuie să fie, așa trebuie să rămână!...

Mihalovici n-a știut vorba, și-ntr-unul din interviuri a pus în dubiu inspirația populară, înlocuind-o cu un "șurub de teasc", aflat printre edecurile din atelierul sculptorului. Cel puțin așa afirmă el că i-ar fi spus Brâncuși. "A băgat șurubul", zic ei... Eu mă jur însă că Cip era ultimul om care să umble cu șuruburi, iar dacă a spus-o, n-a inventat-o... Ce, *Domnișoara Pogany*, *Prințesa X*, *Oul*, *Peștele*, *Pinguinii*, *Pasărea în spațiu* sunt neapărat de inspirație populară?... Și faptul că nu sunt le scade valoarea?... Și noi îl pierdem pe Brâncuși din panteonul național?... Pe urmă, dacă pentru *Sărutul* sursele de inspirație devin obiect de exuberante fantezii interpretative - "epoca de piatră", "menhirul de la Saint-Sernin", "veșnicul și teluricul nostru Dragobete, cap de primăvară", "legenda indo-europeană a arborilor îmbrățișați", "simbol zodiacal al gemenilor de pe portalul bisericii *Saint Pierre de la Tour*" -, dacă pentru *Cumințenia pământului* păreri sunt împărțite între Victor Ion Popa - "cea dintâi operă sculpturală cultă de la noi" - și demonstrația doctorului Alexandru Olaru - care o socotește mai curând *Urățenia pământului*, diagnosticată drept "idiotă mongoloidă din peisajul patologic al zonei subcarpatice oltene", "debila senilă din satul Țandăra, suprapusă modelului parizian al lui Brâncuși" -, dacă *Domnișoara Pogany* e asemuită "Precistelor zugrăvite pe icoanele bizantine", sau după părerea lui Malraux cu "sprâncenele croite împărătește ale sumerianului Gudea", și dacă chiar despre *Coloana infinită* s-au lansat și continuă să se lanseze interpretări ca "inel de conjuncție între Pământ și spațiul universal", "șiruri de cristale, "creste de munți și streșini de stânci", "păsări cu pliscul în jos", "ulcioare", "oameni care se-nalță unul în cârca altuia", să-i dăm voie atunci și incriminatului Marcel Mihalovici să vadă în *Coloană* un șurub de teasc, mai ales dacă o face având complicitatea sculptorului însuși.

*

Un șurub vreau să bag în schimb eu. Rog pe apologeții lui Mihalovici să nu-mi facă proces de intenție.

Am impresia că pe compozitorul de origine română, care timp de 66 de ani a trăit în Franța, vrem să-l scoatem neapărat compozitor român, aparținând prin creație școlii românești, pentru simplul motiv că s-a născut în strada Lucaci... N-a pretins-o el, au spus-o și o susțin exegeții: "nu prin citat", zic ei, "deși l-a utilizat", "ci prin esență, prin comuniunea intimă cu filonul folclorului, care apare spontan în operă"... Or, pentru ca din fondul folcloric să izvorască pâraie limpezi, e nevoie de o pătură freatică adâncă, decantată, mineralizată, care să întrețină jeturile izbucurilor. Acest fond al folclorului trebuie acumulat prin trăire intensă și

îndelungată, prin educație, prin comuniune, ca să devină sursa viabilă a inspirației spontane, esențializată, prezentă în operă.

Biografia lui Marcel Mihalovici însă nu-i atestă, pe departe, o trăire în folclor, cu folclorul. Dar asta nu e o imputație. Apoi, eu nu cred în "*mais c'est très roumain*", "*ah, comment c'est du roumain*", exclamate din când în când de vreun admirant parizian. Nu dau crezare nici muzicologului român, când vorbește la fel. Sloganurile în muzicologie sunt molipsitoare, ca gripa. Pentru că e greu de judecat "*roumain*"-ul prin prisma unor vagi aprehensiuni. "*Roumain*"-ul nu poate fi definit nici prin prisma câtorva muzici populare, audiate întâmplător, nici prin prisma doinelor lui Brediceanu, dansurilor lui Bartók, rapsodiilor lui Enescu, divertismentelor lui Drăgoi, nici prin *Nunta în Carpați* sau *Când strugurii se coc...* Inițierea în folclor e o problemă ceva mai complexă...

Șurubul meu nu trebuie să irite pe nimeni, nici pe exegeții lui Mihalovici care vor să-l românizeze cu orice chip, aliniindu-l lângă confrății din București, chiar dacă el ține să rămână în compania lui Brahms, Reger ori Schönberg... Un compozitor dispune de libertatea de opțiune, pe care nu i-o putem răstălmăci. Importantă și decisivă în creație nu e însă opțiunea în sine, ci rezultatul procesului creator, valoarea operei. Mi-aduc aminte de o vorbă a lui Șostakovici: "Compozitorul care are talent, inspirație și meșteșug e și mare compozitor, și realist-socialist"... Făcându-l compozitor român, Marcel Mihalovici nu devine mai important, mai renumit, după cum nefăcându-l, opera sa nu-și micșorează valoarea.

Apoi: nu citarea sau necitarea decid valoarea operei, ci nivelul de realizare al acesteia. Fără îndoială că utilizarea temelor folclorice are importanța ei, însă numai când citatul folosit e ales cu simț artistic, bun gust și prelucrat cu talent. Desigur că un abil meșteșugar poate prelucra orice fel de teme, dar dacă același abil meșteșugar prelucrează teme de valoare?... Temele proprii prezintă avantaje numai când se află la nivel de inspirație, de forță expresivă și originalitate. Dar, decât o tematică proprie searbădă, încâlcită, neinteresantă, e de preferat un citat.

În privința asta, subestimarea din principiu a genului rapsodic, minimalizarea chiar de către George Enescu a propriilor rapsodii nu constituie un criteriu. Rapsodia I-a, bunăoară, e o reușită, care de atâția ani ferește oamenii, în timp ce zeci de simfonii pretențioase zac în cartoane. Eu n-am citat în compozițiile mele. Așa am simțit de la început și-am rămas consecvent pe poziție, pentru care am impresia că sunt lăudat mai mult de recenzenți, decât mă laud eu. Când îți construiești singur tema, poți s-o mlădiezi, s-o adaptezi lucrării. Esențializarea inspirației populare îți oferă toate avantajele, te afli în măsură să îmbogățești prin aportul propriu, original, patrimoniul artei muzicale. O recomand cu toată convingerea, dar, încă o dată trebuie să vorbesc de talent, de emoție, de așa-zisa inspirație, despre care nu se prea știe mare lucru, de unde vine, cum acționează. Și computerul poate să "compună", dar "compoziția" lui, lipsită de inspirație, n-are expresie, n-are originalitate.

Cu citate sau fără citate, cu sau fără opțiune pentru filonul românesc, francez sau universal, bogata operă a lui Marcel Mihalovici rămâne o realitate

sensibilă, pe care năzdrăvanul nostru sefcol și-o însușește, înscriind-o între achizițiile perene ale Artei Muzicale...

*

La 9 iunie 1987 a murit într-un spital din Paris Monique.

Rue du Dragon mi-e de-acum pustie... Portalul de la numărul 15, curtea, scara, micul apartament aparțin trecutului. Parisul înscrie încă o întâmplare mărunță, în marea lui istorie...

Și Sena curge nepăsătoare, la doi pași...

Marți 7 ianuarie 1986

Tedy¹, băiatule, îți mulțumesc pentru felicitări, pe care nu uiți niciodată - și bine faci - să mi le caligrafiezi.

Primește și din partea mea aceleași gânduri pline, împreună cu urări de sănătate și succese pe 1986 !

Îți mulțumesc apoi pentru emoționantele "pagini răzlețe" din jurnalul tău parizian. Mihalovici incinerat... parcă nu-mi vine să cred!...

Citindu-te, mă văd acum 30 de ani în aceeași incintă lugubră a crematoriului din *Père-Lachaise*. Cu meșterul Jora, Silvestri, Romeo, cei doi Alfrezi și Cip - ciorchine, așteptam în Capelă combustia "*première classe*" a lui Stan Golestan, ascultând o harpistă și un organist, care se dezlănțuiau funebru.

(Multă vreme, în muzicologia românească nu se putea adăuga după George Enescu decât Stan Golestan și Marcel Mihalovici, niciodată unul fără ceilalți, cei trei fiind singurii muzicieni români recunoscuți la Paris. Traectoria lui Filip Lazăr fusese scurtă, iar flacăra i se mistuise repede. Mihalovici rămăsese unicul.)

În fine, după două ceasuri, majordomul cu tricorn, livrea și epoleți ne-a condus în ritmul bastonului jos, la cuptoare, unde fochistul a umplut urna cu praful alb, iar după ce i-a-nșurubat capacul, și-a șters mâinile pudrate pe șorțul de azbest. Am rătăcit apoi prin hrube și l-am așezat pe Stan la loc de odihnă, într-o firdă a colombariului, etichetat sumar, ca într-un lexicon fără poze, de Viorel Cosma.

Îl descoperisem seara în mansarda de pe *Rue Saint-Honoré*, unde am urcat câte doi într-un lift cu tracțiune manuală. Era întins pe o masă, în cămașă cu râuri și tricolorul românesc bandulieră, peste piept. Așa l-au mistuit flăcările Parisului pe Stan din Vaslui, și așa îl port pe retină. Iar când citesc rândurile tale, miros de carne friptă îmi gădilă papilele, ca atunci, în sala de incinerare a four-ului...

¹ Compozitorul Theodor Grigoriu.

Ce ți-e și cu arderile astea! De-aia mi-am săpat groapă la Bellu, să mor cu speranța că nu mă va arde nimeni... Iar când l-am văzut pe Cucu risipit în bucățele - o tibie, un femur, o hârcă, o mandibulă - pe buza gropii comune, mi-am zis: "Trebuie să facem rost de-un cavou pentru confracții muritori din Uniunea Compozitorilor. Neapărat!" N-a fost ușor, dar am izbutit. (...) Cavoul tot l-am cumpărat. Păcat că s-a umplut așa de repede!

Eu am avut în viața mea parte de mulți și feluți prieteni: iubitori, loiali, generoși, fățarnici, lingușitori, egoiști, încrezuți, invidioși... Mihalovici mi-a fost și mi-a rămas treizeci de ani nobilul prieten neclintit, iubindu-ne la fel ca în luna de miere. Nici nor, nici vânt, nici ploaie nu s-au abătut vreodată peste prietenia noastră. Mulțumesc zeilor buni care ne-au ajutat să rămânem prieteni până la sfârșit. În multe și de câteva ori mai îndelungatele popasuri pariziene, mi-a fost frate și călăuză. Știam că în *Rue du Dragon* bate o inimă caldă pentru mine.

Eheee... Mihalovici incinerat...

Când o luam noi voinicește la picior, prin stânga și prin dreapta Senei, și ne-fundam în istoria Parisului... Când poposeam într-o *guinguettă* și sporovăiam ceasuri întregi, fiindcă Cip știa multe și era plăcut la sfat... Când ne exersam virtuțile gastronomice, fiindcă era iscusit la furculiță și meșter la pahar... Când îl pofteam la București și alerga ca la ibovnică... Au trecut ani de-a rândul, până-ntr-o zi când nu s-a mai putut... Dar corespondența noastră...

Dacă răsuflarea mi-o ajunge, voi scrie cândva despre Mihalovici și Ion Dumitrescu, fiindcă cine în lumea asta le mai știe pe toate?...

Te îmbrățișez, Tedy, salut Parisul !

Ion Dumitrescu

P.S. Fiindcă te afli la Paris, pornește-te în sus, pe *Boulevard Saint-Germain* și, înainte de Biserică, ia-o la dreapta, pe *Rue du Dragon*, iar când ajungi în dreptul curții cu numărul 15, oprește-te, ridică pălăria și adu-ți aminte o clipă, și din partea mea, de Cip.